

Ігор СЕРДЮК

доцент кафедри теорії

та історії держави і права

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

РАШИСТСЬКИЙ РЕЖИМ ЯК ЕКЗИСТЕНЦІЙНА ЗАГРОЗА МІЖНАРОДНОМУ ПРАВОПОРЯДКУ, УКРАЇНСЬКІЙ ДЕРЖАВНОСТІ ТА НАЙВИЩІЙ СОЦІАЛЬНІЙ ЦІННОСТІ

При підготовці тез цієї доповіді автор визначив за мету обґрунтувати тезу про путінський режим як екзистенційну загрозу світовому правопорядку, Українській державності та найвищій соціальній цінності в нашій державі.

Для досягнення визначеної мети автор скористається пізнавальними можливостями таких структурних елементів методології правничої науки:

1) положень теорій форми держави та прав людини, що визнані науковим загалом на сучасному етапі розвитку загальнотеоретичної юридичної науки. Саме вони складають парадигму цього дослідження;

2) діалектичного методологічного підходу, що ґрунтується на принципах взаємозв'язку та розвитку явищ державно-правової дійсності; у межах цієї наукової розвідки такими явищами є цілісна ієрархічна система державних органів (державний апарат), які для реалізації державної політики (стратегічних напрямів її діяльності, тобто функцій держави) використовують (або застосовують) різні методи в процесі здійснення державної влади (державно-правовий режим), що негативно впливають на міжнародний правопорядок, людину, її життя і здоров'я, недоторканність і безпеку;

3) аксіологічного методологічного підходу, за яким людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ч. 1 ст. 3 Конституції України) [1];

4) герменевтичного методологічного підходу та спеціально-юридичного методу пізнання, що дозволяють розкрити зміст конституційно-правових приписів, потреба залучення яких для наукового аналізу обумовлена завданнями дослідження та творчим задумом автора;

5) логічного методу пізнання, теоретичний інструментарій якого у межах цієї наукової розвідки склали прийоми аналізу, синтезу та дедукції.

Важливе значення в методологічному плані мають теоретичні положення, що розкривають зміст поняття державно-правовий режим, а також відображають його класифікацію. Усталеною в сучасній правничій науці є інтерпретація однойменної категорії як сукупності прийомів та

способів здійснення державної влади. Що ж до видової диференціації поняття державно-правовий режим, то вчені виокремлюють такі його різновиди: демократичний і недемократичний. Недемократичний своєю чергою поділяється на авторитарний і тоталітарний. Різновидами тоталітаризму визнають фашистський і комуністичний режими, а також ісламський фундаменталізм. Сьогодні є достатні підстави доповнити цей перелік новою, не менш небезпечною для людської цивілізації загрозою, – рашистським режимом.

Принагідно відзначити, що Верховна Рада України у своїй Заяві «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких» від 2 травня 2023 року № 3078-ІХ вказала на такі риси рашизму як нового різновиду тоталітарної ідеології та практик, які лежать в основі режиму, сформованого у російській федерації під керівництвом президента в. путіна, та ґрунтуються на традиціях російського шовінізму й імперіалізму, практиках комуністичного режиму СРСР та націонал-соціалізму (нацизму):

системні порушення прав та основоположних свобод людини;

культ сили та мілітаризм;

культ особи, що перебуває на верхівці вертикалі влади, та сакралізація інститутів держави;

самозвеличення росії та росіян за рахунок насильницького пригнічення та/або заперечення існування інших народів;

застосування з метою реалізації експансіоністської державної політики практики поширення серед інших народів російської мови та культури, російської православної церкви, медіа, політичних та громадських інституцій, пропагування ідей «руського мира»;

систематичне порушення загальновідомих принципів і норм міжнародного права, зокрема поваги до суверенітету інших держав, їхньої територіальної цілісності та міжнародно визнаних кордонів, недотримання принципу незастосування сили чи погрози силою;

створення, фінансування та збройна підтримка незаконних збройних формувань та сепаратистських рухів на територіях інших суверенних держав, створення та підтримка терористичних організацій;

використання заборонених методів ведення війни та системне вчинення воєнних злочинів та злочинів проти людяності;

систематичні організація та здійснення масових вбивств, страт, катувань, депортацій, створення штучних умов для виникнення голоду, інших видів масового фізичного терору, геноциду, переслідування з етнічних, національних, релігійних, політичних та інших мотивів;

регулярне застосування до інших держав практики економічного та енергетичного шантажу;

регулярні погрози щодо застосування ядерної зброї проти інших

держав та створення техногенних катастроф [2].

Небезпека сучасного рашистського режиму, сформованого за часів правління в. путіна, виявляється у:

1. Нехтуванні принципами і нормами міжнародного права, що є основою світового правопорядку і системи колективної безпеки;

2. Акті збройної агресії російської федерації проти України, що є порушенням норм міжнародного права; його негативним наслідком вважаю руйнування міжнародного правопорядку, який склався після Другої світової війни та розпаду колишнього СРСР;

3. Порушенні законів і правил ведення війни. Загальновідомо, що ніщо так не мотивує правопорушника до вчинення нових злочинів, як його безкарність. Як не прикро констатувати, але правильність цієї тези знайшла своє підтвердження у численних злочинах військових формувань держави-агресора, вчинених на території України. Це і масові вбивства мирних громадян, катування та страта полонених військовослужбовців Збройних Сил України, суттєве пошкодження критичної цивільної інфраструктури населених пунктів, а подекуди і їх повне знищення, незаконне примусове вивезення українських дітей із тимчасово окупованих територій до російської федерації та відмова їх повернення в Україну;

4. Постійному чи ситуативному підтриманні тих державно-правових режимів, чия діяльність спрямована на дестабілізацію безпекової ситуації в регіонах світу, що знаходяться в зоні інтересів російської федерації. Підтвердженням цьому слугує терористичний напад палестинського угруповання «хамас» на державу Ізраїль та її мешканців;

5. Систематичному зловживанні представником російської федерації своїм правом вето в Раді Безпеки ООН, що має наслідком блокування справедливих рішень цієї міжнародної організації та підриває її авторитет у світі;

6. Відсутності механізму примусового виконання рішень міжнародних організацій, ухвалених проти держави-агресора, що свідчить про неефективність таких організацій і підриває віру в можливість забезпечення міжнародного правопорядку;

7. Умисному викривленні історії України та намаганні інтерпретації історичних подій, які відбувались на теренах нашої держави, не у світовому контексті, а у вигідному для путінського режиму російському контексті. В результаті такої інтерпретації Україна розглядається як штучне утворення більшовиків, що приречене на вічне існування у складі російської імперської держави;

8. Намаганні легалізувати свою присутність на тимчасово окупованих територіях України шляхом проведення фейкових референдумів, фальсифікації їх результатів та незаконного включення цих територій за аналогією з Автономною Республікою Крим до складу російської федерації;

9. Насильницькій паспортизації цивільного населення окупованих

територій та його незаконній мобілізації до військових формувань держави-агресора;

10. Численних фактах жорстоких катувань на тимчасово окупованих територіях тих громадян України, які не виявляють лояльності до представників окупаційної влади;

11. Запровадженні на окупованих територіях освітнього процесу за стандартами держави-агресора, що позбавляє українських дітей можливості вивчення рідної мови, культури та правдивої історії свого народу;

12. Виправданні численнях жертв сталінського режиму політичною та військовою доцільністю;

13. Запереченні геноциду Українського народу під час великого голодомору 1932-1933 років та всіляке намагання применшення його негативних наслідків чи навіть його виправдання так званими «перекосами на местах»;

14. Штучному та викривленому створенні образу чи не найбільшого ворога радянської влади в особі Української Повстанської Армії й Організації Українських Націоналістів (за версією путінських пропагандистів – так званих «бендеровцев»), що активно експлуатується і в теперішній час;

15. Запереченні існування як самостійної української мови, що розглядається путінським режимом та озвучується рупорами кремлівської пропаганди як місцевий діалект малоросів, що унеможливорює існування українців як титульної нації, здатної до створення власної національної Української держави;

16. Систематичних спробах дискредитації в очах світової спільноти легальної та легітимної Української влади, яка на своїй території очолила спротив Українського народу військовим формуванням держави-агресора, намаганні штучного навішування на неї ярлика «нацистського»/«фашистського» режиму, а також безпідставне звинувачення Збройних Сил України у порушенні мінських домовленостей та бомбардуванні Донбасу протягом 2014-2022 років;

17. Викривленій інтерпретації подій 2004 та 2014 років в Україні не як вияву самосвідомості Українського народу та реалізації його природного права чинити опір свавіллям влади, а як намагання окремих політичних сил здійснити антиконституційний переворот;

18. Систематичній експлуатації теми порушення прав російськомовних громадян України та нав'язування в нашій державі та світі суспільної думки про необхідність закріплення в Конституції України статусу російської мови як другої державної.

І це далеко не повний перелік не лише відкрито ворожих, але й войовничих дій, які складають виняткову небезпеку путінського режиму для міжнародного правопорядку, Української державності, людини, її прав, свобод і законних інтересів. Тому в умовах сьогодення особливої актуальності не лише для нашої держави, але й усього цивілізованого світу,

який визнає принципи Організації Об'єднаних Націй та цінність прав і свобод людини, набуває проблема усунення джерела цих загроз.

1. Конституція України, прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Заява Верховної Ради України «Про використання політичним режимом російської федерації ідеології рашизму, засудження засад і практик рашизму як тоталітарних і людиноненависницьких»: Постанова Верховної Ради України від 02.05.2023 р. № 3078-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3078-20#Text>.

Лілія СЕРДЮК

доцент кафедри теорії

та історії держави і права

Дніпропетровського державного

університету внутрішніх справ,

кандидат юридичних наук, доцент

СПРАВА САШІ СКОЧИЛЕНКО ЯК МАРКЕР НЕПРАВОВОЇ СУТНОСТІ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

При підготовці тез цієї доповіді автор визначила за мету на прикладі кримінальної справи Саші Скочилєнко аргументувати тезу про неправову сутність сучасної російської держави, яка є порушницею прав людини не лише в Україні, але й на визнаній конституцією та міжнародними договорами власній території.

Для досягнення визначеної мети скористаємося пізнавальними можливостями діалектичного методологічного підходу, який ґрунтується на принципах взаємозв'язку та розвитку державних і правових явищ, а також герменевтичного методологічного підходу та спеціально-юридичного методу пізнання, що дозволять розкрити зміст приписів конституції держави-агресора, потреба залучення яких для наукового аналізу обумовлена предметом дослідження, його завданнями та творчим задумом автора.

Важливо зробити акцент і на джерельній базі цього дослідження. За відсутності реальної можливості безпосередньо ознайомитись із матеріалами кримінальної справи Саші Скочилєнко, автор звернулася до журналістських публікацій [1-2; 4-7], які дають достатнє уявлення про такі важливі для наукового аналізу аспекти цієї справи та перебіг її розслідування й судового розгляду, як: 1) підстави притягнення громадянки російської федерації з антивоєнною позицією до кримінальної відповідальності, а також сутність висунутого їй звинувачення; 2) дані, що характеризують засуджену, необхідні для правильного вирішення цієї справи й ухвалення правосудного